

**СПРАВКА ЗА ПРЕДПРИЯТИЕТО
ПРЕЗ 2009 ГОДИНА**

ЕИК по БУЛСТАТ / ТР

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

I. Име и адрес на предприятието

Наименование на предприятието:

Адрес за контакт (офис):

Област

Община Район*

Град/село Код по ЕКАТТЕ**

Пощенски код

Улица Номер

Булевард Блок

Ж. к. Вход

Квартал Етаж

Площад Апартамент

Друго Пощ. кутия

Електронна поща

Интернет страница

Мобилен телефон Факс***

Телефони***

II. Място на извършване на дейността

Населено място, в което предприятието извършва дейността си (в преобладаващата част).

Област

Община

Град/село Код по ЕКАТТЕ**

В колко населени места Вашето предприятие извършва дейност?
(Брой)

* Попълва се само за градовете София, Пловдив и Варна.

** Попълва се в ТСБ.

*** В първата клетка се вписва кодът за национално избиране, а във втората - номерът на телефона/факса

III. Собственост

Собствеността на предприятието е:	Относителен дял от капитала в %
Държавна	
Общинска	
Частна на местно лице	
Частна на чуждестранно лице	
Частна на неправителствена организация	
Общо	

Националност на чуждестранното участие	% участие	Код

Дата:

Ръководител:

Съставител:

(име, презиме, фамилия)

(подпис)

Лице за контакт:

(име, презиме, фамилия)

(телефон)

УКАЗАНИЯ

Собственост:

При попълването на собствеността да се имат предвид следните пояснения:

- Частна на местно лице - собственост на българско юридическо или физическо лице, включително и собственост на чуждестранно физическо лице, придобило статут на български гражданин по законоустановения ред;
- Частна на чуждестранно лице - собственост на чуждестранно юридическо или физическо лице, което по смисъла на Закона за чужденците в Р България не е български гражданин;

В случай на двойно гражданство, собственикът сам определя дали е български или чужд гражданин и в зависимост от това се определя формата на частна собственост.

Отчетна единица: .....

Гр. (с.) .....

Община .....

ЕИК по БУЛСТАТ / ТР

БАЛАНС КЪМ 31.12.2009 ГОДИНА

АКТИВ			
Раздели, групи, статии	Код на реда	Сума - хил. лв.	
		текуща година	предходна година
а	б	1	2
А. НЕМАТЕРИАЛНИ АКТИВИ			
1. Програмни продукти	0101		
2. Репутация	0103		
3. Други	0105		
Общо по раздел А (1+2+3)	0110		
Б. ИНВЕСТИЦИИ			
I. Земя и сгради	0120		
в т.ч. земя и сгради, използвани за собствени нужди	0119		
II. Инвестиции в дъщерни, съвместни, асоциирани и други предприятия, в които дружеството има дялово участие			
1. Акции и дялове в дъщерни, съвместни и асоциирани предприятия	0121		
2. Дългови ценни книжа, издадени от и заеми предоставени на дъщерни, съвместни и асоциирани предприятия	0122		
3. Други дялови участия	0123		
4. Дългови ценни книжа, издадени от и заеми, предоставени на други предприятия, в които дружеството има дялово участие	0124		
Общо II (1+2+3+4)	0130		
III. Други финансови инвестиции			
1. Акции и други ценни книжа с променлив доход и дялове в инвестиционни фондове	0131		
2. Дългови ценни книжа и други ценни книжа с фиксиран доход	0132		
в т.ч. ценни книжа, издадени и гарантирани от държавата	0133		
3. Участие в инвестиционни пулове	0134		
4. Заеми, гарантирани с ипотеки	0135		
5. Други заеми	0136		
6. Депозити в банки	0137		
7. Други	0138		
Общо III (1+2+3+4+5+6+7)	0140		
Общо по раздел Б (I+II+III)	0150		
В. ВЗЕМАНИЯ			
I. Вземания по здравноосигурителни операции			
1. Вземания от осигурени/осигуряващи лица	0161		
2. Вземания от посредници	0163		
Общо I (1+2)	0160		
II. Други вземания	0170		
в т.ч. данъци за възстановяване	0171		
от тях: към общините	0173		
Общо по раздел В (I+II)	0180		

АКТИВ			
Раздели, групи, статии	Код на реда	Сума - хил. лв.	
		текуща година	предходна година
а	б	1	2
Г. ДРУГИ АКТИВИ			
I. Други материални активи			
1. Машини, съоръжения и оборудване	0191		
2. Други	0195		
Общо I (1+2)	0190		
II. Парични наличности и парични еквиваленти			
1. Парични наличности по банкови сметки	0201		
в т.ч. блокирани парични средства	0202		
2. Парични наличности по каса	0205		
в т.ч. легова равностойност на чуждестранната валута	0206		
3. Парични еквиваленти	0208		
Общо II (1+2+3)	0200		
III. Други	0220		
Общо по раздел Г (I+II+III)	0230		
Д. РАЗХОДИ ЗА БЪДЕЩИ ПЕРИОДИ И НАТРУПАН ДОХОД			
I. Натрупана лихва и рента /наем/	0240		
II. Отсрочени аквизиционни разходи	0250		
III. Други разходи за бъдещи периоди и натрупан доход	0260		
Общо по раздел Д (I+II+III)	0270		
СУМА НА АКТИВА	0300		
Е. УСЛОВНИ АКТИВИ	0400		

ПАСИВ			
Раздели, групи, статии	Код на реда	Сума - хил.лв.	
		текуща година	предходна година
а	б	1	2
А. КАПИТАЛ И РЕЗЕРВИ			
I. Записан акционерен капитал	0500		
в т.ч. записан, но невнесен капитал	0501		
собствени акции, изкупени	0502		
II. Премии от емисии	0505		
III. Преоценъчен резерв	0510		
IV. Резерви	0511		
V. Неразпределена печалба	0513		
VI. Непокрита загуба	0515		
VII. Печалба за финансовата година	0517		
VIII. Загуба за финансовата година	0519		
Общо по раздел А (I+II+III+IV+V+VI+VII+VIII)	0520		
Б. ПОДЧИНЕНИ ПАСИВИ	0530		
В. ТЕХНИЧЕСКИ РЕЗЕРВИ			
1. Пренос-премиен резерв	0540		
2. Резерв за неизтекли рискове	0545		
3. Резерв за предстоящи плащания	0550		
4. Запасен фонд	0560		
5. Резерв за бонуси и отстъпки	0565		
6. Други технически резерви	0570		
Общо по раздел В (1+2+3+4+5+6)	0580		
Г. ЗАДЪЛЖЕНИЯ			
I. Задължения по здравноосигурителни операции	0590		
II. Облигационни заеми			
1. Конвертируеми заеми	0601		
2. Други облигационни заеми	0603		
Общо II (1+2)	0600		
III. Задължения към кредитни институции	0610		
IV. Други задължения	0620		
в т.ч.: задължения към персонала	0621		
задължения към социалното осигуряване	0622		
данъчни задължения	0623		
от тях: към общините	0624		
Общо по раздел Г (I+II+III+IV)	0630		
Д. НАТРУПВАНИЯ И ДОХОД ЗА БЪДЕЩИ ПЕРИОДИ	0640		
СУМА НА ПАСИВА	0700		
Е. УСЛОВНИ ПАСИВИ	0800		

Дата:

Ръководител:

Съставител:

(име, презиме, фамилия)

(подпис)

Лице за контакт:

(име, презиме, фамилия)

(телефон)

Отчетна единица: .....

Гр. (с.) .....

Община .....

ЕИК по БУЛСТАТ / ТР

ОТЧЕТ ЗА ДОХОДИТЕ ЗА 2009 ГОДИНА

Показатели	Код на реда	Сума - хил. лв.	
		текуща година	предходна година
а	б	1	2
I. Технически отчет			
1. Спечелени премии			
(а) брутни начислени (записани) премии	1101		
(б) промяна в размера на пренос-премийния резерв (+/-)	1103		
в т.ч. допълнителна сума за неизтекли рискове	1104		
Общо за 1 (а+б)	1100		
2. Разпределен приход от инвестиции, пренесен от нетехническия отчет (позиция II 4)	1110		
3. Друг технически приход	1120		
4. Възникнали претенции			
(а) изплатени претенции	1131		
(б) промяна в размера на резерва за предстоящи плащания (+/-)	1133		
Общо за 4 (а+б)	1130		
5. Промени в други технически резерви, които не са показани в други позиции (+/-)	1140		
6. Бонуси и отстъпки	1150		
7. Нетни оперативни разходи			
(а) аквизиционни разходи	1151		
(аа) в т.ч. аквизиционни комисионни	1152		
(б) промяна в отсрочените аквизиционни разходи (+/-)	1153		
(в) административни разходи	1154		
Общо за 7 (а+б+в)	1165		
8. Други технически разходи	1170		
9. Промяна в запасния фонд (+/-)	1180		
10. Междинен сбор - салдо на техническия отчет (1+2+3-4-5-6-7-8+9)	1200		
II. Нетехнически отчет			
1. Салдо по техническия отчет (позиция I 10)	1200		
2. Приходи от инвестиции			
(а) приход от дялови участия	1351		
в т.ч. приход, получен от дъщерни, съвместни и асоциирани предприятия	1352		
(б) приход от други инвестиции			
в т.ч. приход, получен от дъщерни, съвместни и асоциирани предприятия	1353		
(ба) приход от земя и сгради	1354		
(бб) приход от други инвестиции	1355		
Общо за б (ба+бб)	1356		
(в) положителни разлики от преоценка на стойността на инвестициите	1357		
(г) печалби от реализацията на инвестиции	1359		
Общо за 2 (а+б+в+г)	1360		
3. Разходи по инвестиции			
(а) разходи по управление на инвестициите	1371		
(б) отрицателни разлики от преоценка на стойността на инвестициите	1373		
(в) загуби от реализацията на инвестиции	1375		
Общо за 3 (а+б+в)	1380		

Показатели	Код на реда	Сума - хил. лв.	
		текуща година	предходна година
а	б	1	2
4. Разпределен приход от инвестиции, пренесен в технически отчет (позиция I 2)	1385		
5. Друг приход	1390		
6. Други разходи, включително преоценки на стойности	1400		
7. Печалба или загуба от присъщи дейности (+/-) (1+2-3-4+5-6)	1410		
8. Извънредни приходи	1420		
9. Извънредни разходи	1430		
10. Извънредна печалба или загуба (+/-) (8-9)	1440		
11. Корпоративен данък	1445		
12. Други данъци	1450		
13. Печалба или загуба за финансовата година (+/-) (7+10-11-12)	1460		

Дата:

Ръководител:

Съставител:

(име, презиме, фамилия)

Лице за контакт:

(име, презиме, фамилия)

(подпис)

(телефон)

Отчетна единица: .....

Гр. (с.) .....

Община .....

ЕИК по БУЛСТАТ / ТР

СПРАВКА КЪМ ОТЧЕТА ЗА ДОХОДИТЕ ЗА 2009 ГОДИНА

Показатели	Код на реда	Сума - хил. лв.	
		текуща година	предходна година
а	б	1	2
I. Технически отчет			
7. (в) Към административни разходи: (в=ва+вб+вв+вг+вд)	1154		
(ва) за материали и външни услуги	1155		
от тях: плащания на агенции за набиране на персонал	1156		
(вб) за възнаграждения	1157		
(вв) за осигуровки	1158		
(вг) амортизация	1159		
(вд) други административни разходи	1160		
в т.ч. разходи за командировки	1163		
II. Нетехнически отчет			
Самостоятелни позиции:			
Приход от лихви*	1550		
от тях: приход от лихви от финансови институции (вкл. от застрахователи)	1551		
приход от лихви по търговски вземания	1553		
Разходи за лихви*	1560		
от тях: начислени лихви към финансови институции (вкл. към застрахователи)	1561		
начислени лихви по търговски задължения	1563		
Положителни разлики от промяна на валутни курсове**	1570		
Отрицателни разлики от промяна на валутни курсове**	1580		

*) Посочват се съответно всички приходи от и разходи за лихви.

**) Посочват се всички разлики от промяна на валутни курсове

Дата:

Ръководител:

Съставител:

(име, презиме, фамилия)

(подпис)

Лице за контакт:

(име, презиме, фамилия)

(телефон)

Отчетна единица: .....

Гр. (с.) .....

Община .....

ЕИК по БУЛСТАТ / ТР

СПРАВКА ЗА ПРИТЕЖАВАНИТЕ ЦЕННИ КНИЖА И ФИНАНСОВИ ДЕРИВАТИ ПО ИНСТИТУЦИОНАЛНИ СЕКТОРИ КЪМ 31.12.2009 ГОДИНА

(Хил. левове)

Показатели	Код на реда	Номинална стойност	Стойност преди последна преоценка	Преоценена стойност към 31.12.2009
а	б	1	2	3
Притежавани финансови активи в ценни книжа и деривати по институционални сектори издатели				
I. Облигации	2300			
1. Краткосрочни корпоративни облигации	2310			
Нефинансови предприятия	2311			
Търговски банки	2312			
Инвестиционни компании и посредници, договорни фондове, предприятия ангажирани с финансов лизинг, корпорации, занимаващи се с продажба/покупка на изплащане и предлагачи кредитиране за лични или търговски цели, холдингови компании и други	2313			
Финансови предприятия, ангажирани със спомагателни финансови дейности - финансови къщи, обменни бюра, застрахователни посредници, пенсионни дружества и други	2314			
Застрахователни компании и пенсионни фондове	2315			
Издадени от нерезидентни единици - чуждестранни юридически лица	2316			
2. Дългосрочни корпоративни облигации	2320			
Нефинансови предприятия	2321			
Търговски банки	2322			
Инвестиционни компании и посредници, договорни фондове, предприятия ангажирани с финансов лизинг, корпорации, занимаващи се с продажба/покупка на изплащане и предлагачи кредитиране за лични или търговски цели, холдингови компании и други	2323			
Финансови предприятия, ангажирани със спомагателни финансови дейности - финансови къщи, обменни бюра, застрахователни посредници, пенсионни дружества и други	2324			
Застрахователни компании и пенсионни фондове	2325			
Издадени от нерезидентни единици - чуждестранни юридически лица	2326			
3. Общински облигации	2330			
Дългосрочни	2331			
Краткосрочни	2332			
II. Държавни ценни книжа	2340			
Дългосрочни	2341			
Краткосрочни	2342			
III. Други дългови документи и права	2350			
1. Други дългосрочни дългови документи и права	2360			
Нефинансови предприятия	2361			
Търговски банки	2362			
Инвестиционни компании и посредници, договорни фондове, предприятия ангажирани с финансов лизинг, корпорации, занимаващи се с продажба/покупка на изплащане и предлагачи кредитиране за лични или търговски цели, холдингови компании и други	2363			
Финансови предприятия, ангажирани със спомагателни финансови дейности - финансови къщи, обменни бюра, застрахователни посредници, пенсионни дружества и други	2364			
Застрахователни компании и пенсионни фондове	2365			
Общини и предприятия финансирани от местните бюджети	2366			
Издадени от нерезидентни единици - чуждестранни юридически лица	2367			

Показатели	Код на реда	Номинална стойност	Стойност преди последна преоценка	Преоценена стойност към 31.12.2009
а	б	1	2	3
2. Други краткосрочни дългови документи и права	2370			
Нефинансови предприятия	2371			
Търговски банки	2372			
Инвестиционни компании и посредници, договорни фондове, предприятия ангажирани с финансов лизинг, корпорации, занимаващи се с продажба/покупка на изплащане и предлагащи кредитиране за лични или търговски цели, холдингови компании и други	2373			
Финансови предприятия, ангажирани със спомагателни финансови дейности - финансови къщи, обменни бюра, застрахователни посредници, пенсионни дружества и други	2374			
Застрахователни компании и пенсионни фондове	2375			
Общини и предприятия финансирани от местните бюджети	2376			
Издадени от нерезидентни единици - чуждестранни юридически лица	2377			
IV. Финансови деривати на:	2380	x		
Нефинансови предприятия	2381	x		
Търговски банки	2382	x		
Инвестиционни компании и посредници, договорни фондове, предприятия ангажирани с финансов лизинг, корпорации, занимаващи се с продажба/покупка на изплащане и предлагащи кредитиране за лични или търговски цели, холдингови компании и други	2383	x		
Финансови предприятия, ангажирани със спомагателни финансови дейности - финансови къщи, обменни бюра, застрахователни посредници, пенсионни дружества и други	2384	x		
Застрахователни компании и пенсионни фондове	2385	x		
Общини и предприятия финансирани от местните бюджети	2386	x		
Издадени от нерезидентни единици - чуждестранни юридически лица	2387	x		
Общо (I + II + III + IV)	2400			

Дата: Ръководител: Съставител:

(име, презиме, фамилия)

(подпис)

Лице за контакт:

(име, презиме, фамилия)

(телефон)

Указания за попълване на Справката за притежаваните ценни книжа и финансови деривати по институционални сектори

Тази справка разглежда част от притежаваните ценни книжа на предприятието. Тя съдържа информация за облигациите, държавните ценни книжа и другите дългови документи и права, разпределени по институционални сектори издатели на ценните книжа, като отразява статистическите изисквания на Европейските институции.

Ценните книжа се класифицират като краткосрочни или дългосрочни в зависимост от времето от издаването до настъпване на падежа като **краткосрочни със срок до 1 година или дългосрочни със срок над 1 година, за разлика от възприетия класификационен подход в практиката на предприятието, където ценните книжа са класифицирани в зависимост от намеренията на предприятието да извършва операции с тях.**

Позицията „Други дългови документи и права“ включва всички останали сделки с дългови ценни книжа различни от компенсаторни инструменти, инвестиционни бонове, изкупени собствени облигации, менителници и записи на заповед.

В справката са включени и притежаваните финансови деривати.

Отчетна единица: .....

Гр. (с.) .....

Община .....

ЕИК по БУЛСТАТ / ТР										Обл.	Общ.	Дейност	Звено

ОТЧЕТ ЗА ЗАЕТИТЕ ЛИЦА, СРЕДСТВАТА ЗА РАБОТНА ЗАПЛАТА И ДРУГИ РАЗХОДИ ЗА ТРУД ЗА 2009 ГОДИНА

Част I. Наети лица по трудово и служебно правоотношение

Раздел 1. Среден списъчен брой и начислени средства за работна заплата

	Код на реда	Среден списъчен брой		Средства за работна заплата (в левове - цели числа)
		Общо	в т.ч. жени	Общо
а	б	1	2	3
Наети лица по трудово или служебно правоотношение (на пълно и непълно работно време)	1000			
в т.ч. без лицата в отпуск по майчинство (от код 1010 до код 1090)	1001			х
от код 1001: жени	1002	х	х	
Наетите от код 1001 по Национална класификация на професиите и длъжностите от 1.01.2006г.:				
Президент, законодатели, висши служители и ръководители	1010			
Аналитични специалисти	1020			
Техници и други приложни специалисти	1030			
Административен персонал	1040			
Персонал, зает с услуги за населението, търговията и охраната	1050			
Квалифицирани работници в селското, горското, рибното и ловното стопанство	1060			
Квалифицирани производствени работници и сродни на тях занаятчии	1070			
Оператори на машини и съоръжения и работници по монтаж на изделия	1080			
Професии, неизискващи специална квалификация	1090			
Наети лица на непълно работно време без лицата в отпуск по майчинство				
- непреизчислени към пълна заетост	1200			х
- преизчислени към пълна заетост - от код 1001	1300			

Раздел 2. Движение и отработено време

		Код на реда	Брой
а		б	1
Наличност, приемане и напускане	Наличност по списък в началото на годината	1810	
	Приети от началото на годината - общо	1820	
	в т.ч. постъпили за първи път от образователната система	1830	
	Напуснали през годината - общо	1840	
	Наличност по списък в края на годината (код 1810 + код 1820 - код 1840)	1880	
Отработено време през годината	Отработени човекодни	1910	
	в т.ч. от наетите на непълно работно време	1911	
	Отработени човекочасове	1930	
	в т.ч. от наетите на непълно работно време	1931	

Раздел 3. Начислени средства за работна заплата и други разходи за труд на работодателя

		Код на реда	От началото на годината (в левове - цели числа)	
а		б	1	
Начислени средства за работещите по трудово и служебно правоотношение	Работна заплата - общо (код 3100=код 3120 + код 3130 + код 3140 + код 3150) (код 3100=код 1000к.3)	3100		
	в т.ч.	Основна заплата за действително отработено време	3120	
		Възнаграждение над основната заплата (наднормено и премии по системите за заплащане на труда)	3130	
		в т.ч. годишни, шестмесечни, тримесечни премии, целеви награди, извънредни заплати и други еднократни възнаграждения	3133	
		Възнаграждение за платен отпуск	3140	
		Допълнителни и други възнаграждения (за нощен труд, работа на смени, професионален стаж, извънреден труд) по КТ, ЗДС, друг закон, колективен или индивидуален трудов договор	3150	
	Обезщетения по КТ, ЗДС и КСО	3160		
	в т.ч.	по чл.200 ал.3 от КТ и чл.104 ал.4 от ЗДС	3161	
		по чл.222 ал.1 и 2 от КТ и чл.104 ал.1 и 2 от ЗДС	3162	
		по чл.220 ал.1 и чл.225 от КТ и чл.104 ал.3 от ЗДС	3163	
	Социални и здравни осигуровки (вкл. доброволни и фонд „Безработица“)	3170		
Други социални разходи и надбавки	3180			
Данък върху социалните разходи	3190			

Част II. Работещи без трудово и служебно правоотношение с отчетната единица

	Код на реда	Среден брой през годината	в т.ч. жени	Разходи за възнаграждения (в левове - цели числа)
а	б	1	2	3
Наети лица по договор за управление и контрол (без тези, включени в кодове 1000, 1500 и 1600)	1400			
Наети лица по извънтрудови правоотношения (граждански договор)	1500			
Наети лица за допълнителен труд при друг работодател (чл.111 от КТ)	1530			
Работещи собственици (без тези, включени в код 1000 и код 1400)	1600			
Социални и здравни осигуровки	3300	х	х	

Част III. Работещи пенсионери

	Код на реда	Среден брой през годината	в т.ч. жени	Разходи за възнаграждения (в левове - цели числа)
а	б	1	2	3
Работещи пенсионери - общо (по трудово или служебно правоотношение, по договор за управление и контрол, по граждански договор и собственици) (код 1700 = код 1710 + код 1720)	1700			
в т.ч.	в трудоспособна възраст	1710		
	над трудоспособна възраст	1720		

 Дата:

 Ръководител:

 Съставител:

(име, презиме, фамилия)

 Лице за контакт:

(име, презиме, фамилия)

(подпис)

(телефон)

УКАЗАНИЯ

ЗА ОТЧИТАНЕ НА ЗАЕТИТЕ ЛИЦА, СРЕДСТВАТА ЗА РАБОТНА ЗАПЛАТА И ДРУГИ РАЗХОДИ ЗА ТРУД ПРЕЗ 2009 ГОДИНА

ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Годишното отчитане на зетите лица, средствата за работна заплата и други разходи за труд се извършва чрез формуляра по труда "Отчет за зетите лица, средствата за работна заплата и други разходи за труд". Включват се както българските, така и смесените предприятия с чуждо участие в страната. Отчетът по труда се съставя за целия календарен период с данни, извлечени от първичната документация.

Основен източник на информация при попълването на отчета са ведомостите за заплати.

Обработката на информацията от годишната отчетност по труда в НСИ се извършва по местонамиране на дейността на местните единици (поделенията), а не по седалище на предприятието. За целта всички предприятия, които имат местни единици – клонове, офиси и т.н. на територията на друга община и не са на самостоятелен баланс представят:

- общ отчет – попълва се от отчетната единица по всички раздели и включва данните на всички клонове, офиси и т.н. независимо от местонамирането им;

- отделни отчети за всички клонове, офиси и т.н. с попълнени всички раздели. Сборът от данните на тези отчети трябва да бъде равен на съответните данни от общия отчет.

УКАЗАНИЯ ЗА ПОПЪЛВАНЕ НА ПОКАЗАТЕЛИТЕ

Част I. Наети лица по трудово и служебно правоотношение.

1. В списъчния брой на персонала **се включват** всички лица, приети на работа /постоянна, временна и сезонна/, които са в трудово правоотношение съгласно КТ, или в служебно правоотношение съгласно ЗДС с отчетната единица. Лицата се включват в списъчния състав от деня на зачисляването им на работа.

На код **1000** се включват и лицата, назначени със срочни трудови договори по условията на Закона за насърчване на зетостта, както и тези по ПМС № 66/28.03.96 година, ПМС № 212 от 1993г. и ПМС № 258 от 02.12.2005 година.

На код 1000 се включват и наетите лица по договор за управление и контрол, на които основното работно място и прослужен трудов стаж (съгласно СС-19 т.1) е в отчетната единица. Техните средства се посочват на код 1000 кол. 3 (респ. на код 3100), но само тази част от тях, която е посочена като заплащане в договора им с отчетната единица. Другите възникнали плащания извън този договор, имащи характер на хоно-рари и др. подобни плащания, да бъдат посочени на код 1400 кол. 3.

Лицата, работещи на непълно работно време се преизчисляват в еквиваленти на пълна зетост. За да се преизчисли на база пълна зетост, списъчният брой на наетите на непълно работно време се умножава с коригиращ коефициент, изразяващ отношението между регламентираното по договор непълно работно време и законоустановеното работно време.

Включват се и лицата, временно отсъстващи поради болест, неплатен отпуск не по-дълъг от три месеца, отпуск по майчинство.

2. **Не се включват:** лицата в неплатен отпуск за повече от три месеца; войниците; сезонните работници, намиращи се в отпуск, когато не им се начислява работна заплата; лицата, сключили граждански договор за работа; наетите лица по чл. 111 от КТ.

3. Изчисляването на показателя „Среден списъчен брой“ (ССБ) е съгласно „Методика за изчисляване на списъчния и средния списъчен брой на персонала“, утвърдена със Заповед на председателя на НСИ, и се определя по метода на средната аритметична величина.

3.1. Средният списъчен брой на наетите по трудово или служебно правоотношение за един месец се изчислява чрез сумирането на списъчния брой на наетите лица на пълно работно време и броя на наетите лица на непълно работно време, преизчислени в еквиваленти на пълна зетост за всеки календарен ден от месеца (включително почивните дни и официалните празници), след което полученият общ сбор се разделя на броя на календарните дни за съответния месец.

Списъчният брой през почивните и празничните дни се взема за равен на списъчния брой на наетите от последния работен ден.

3.2. Средният списъчен брой на наетите за отчетната година се определя чрез сумиране на средния списъчен брой за всеки месец и полученият сбор се разделя на 12 (броя на месеците в годината).

3.3. В случаите, когато фирмата, поделението, предприятието не е работило пълна календарна година (сезонност, въвеждане в експлоатация през годината, преустановяване на дейността), сумата на средния списъчен брой на персонала за месеците, през които отчетната единица е работила, се разделя на 12.

3.4. На код **1001** се посочва средният списъчен брой на персонала без лицата в отпуск по майчинство (чл.163 и 164 от КТ). Получава се като разлика между средния списъчен брой на наетите лица и средния списъчен брой на лицата в отпуск по майчинство.

4. По кодове **1010, 1020, ..., 1090** се разпределя персонала без лицата в отпуск по майчинство посочен на код 1001, съгласно Националната класификация на професиите и длъжностите от 1.01.2006 г. на равнище клас (еднозначен код).

5. На код **1200** се посочва средният годишен брой на лицата наети на непълно работно време, но **без** да е преизчислен в еквивалент на пълна зетост. Тук се отнасят лицата, приети на работа на непълно работен ден, непълна работна седмица, непълно работен месец т.е. назначените по чл.138, 138а и 114 от КТ. Не се включват лицата в отпуск по майчинство.

6. На код **1300** се посочва средният списъчен брой на наетите лица на непълно работно време от код 1200, **преизчислен в еквивалент на пълна зетост** въз основа на продължителността на работното време, установено в трудовия договор.

ПРИМЕР 1:

В предприятието "А" от 3 май са назначени 9 души на работа по 3 часа на ден. Нормално установената продължителност на работния ден в предприятието е 8 часа. КЕПЗ е равен на (3часа/8часа) ≈ 0.38. Броят календарни дни в месеца, през които лицата са били част от списъчния брой на персонала, е 29 дни (31 – 2). Следователно ССБ на лицата, работещи на непълно работно време, е равен на (9 лица x 0.38 x 29 дни): 31 дни ≈ 3 лица.

$$\text{КЕПЗ} = \text{ПНРВ} / \text{ППРВ}$$

КЕПЗ - коригиращият коефициент, чрез който се изчисляват еквивалентите на пълна зетост;

ПНРВ - нормална продължителност на работното време в часове на едно лице, работещо на непълно работно време;

ППРВ - нормална продължителност на работното време в часове на едно лице, работещо на пълно работно време.

ПРИМЕР 2:

В предприятието "Б" има 10 наети лица, на които работното време е 2 дни по 8 часа в седмицата. За изчисляването на средния списъчен брой се изхожда от седмичния брой работни часове - в случая 16 часа (8 x 2). При нормална продължителност на работната седмица 40 часа (8 часа x 5 дни) коефициентът КЕПЗ за тези лица е равен на 16 часа : 40 часа = 0.40. Ако се приеме, че месецът има 30 календарни дни и лицата са включени в списъчния брой през целия период, то $ССБ = (10 \times 0.40 \times 30) : 30 = 4$ лица.

7. В **раздел 2** на формуляра се попълва информация за отработеното време и движението на персонала: приети и напуснали.

На **кодове 1910, 1911, 1930 и 1931** се посочват действително отработените дни и часове на персонала, като тези на работещите на непълно работно време не се преизчисляват към пълна заетост. В отработените часове се включват и тези за извънреден труд. На код 1910 не се включват дните за платен отпуск, отпуск по болест, неплатен отпуск и др. неотработени дни.

8. В **раздел 3** на **код 3100** се посочват всички **начислени** през годината средства за работна заплата и други възнаграждения на работещите по трудово или служебно правоотношение. **Не се включват:** 1) осигурителните вноски за сметка на работодателя, обезщетенията по КТ, ЗДС и КСО, както и обезщетенията и помощите за сметка на осигурителните фондове (отглеждане на дете, временна неработоспособност);

2) допълнителната сума /задължение и разход към персонала/ за компенсируеми отпуски, която се очаква да бъде изплатена като резултат от неизползваното право на натрупан отпуск към датата на съставяне на годишния счетоводен отчет съгл. СС-19.

Средствата за работна заплата, посочени на код 1000 кол. 3 трябва да са равни на тези, посочени на код 3100.

На **код 3130** се посочват начислените над основното възнаграждение суми за стимулиране на персонала, и други специфични допълнителни възнаграждения, определени според прилаганите системи на заплащане на труда или уговорени с колективен или индивидуален трудов договор.

На **код 3133** се посочват само тези суми от **код 3130**, които имат характер на нерегулярни премии, платени от работодателя през годината: тримесечни, годишни или с друга периодичност премии, 13-та или 14-та заплата, по случай определени празници (Великден, 24 май, 15 септември, Коледа), допълнителни плащания за платен годишен отпуск и т.н. **Не се включват** допълнителните възнаграждения (премии), плащани регулярно на всеки платежен период, дори ако сумата им варира от месец на месец.

На **код 3150** се посочват начислените суми за нощен труд, работа на смени, за образователна и научна степен, за професионален стаж, работа през празничните и почивни дни, извънреден труд и други.

9. На **кодове 3160, 3170, 3180 и 3190** се посочват разходите за сметка на работодателя само за работещите по трудово или служебно правоотношение.

10. На **код 3160** се посочват начислените обезщетения за сметка на работодателя по КТ, ЗДС, КСО или друг нормативен акт:

- от КТ- по чл. 200,213, 214, 216, 217, 218, 219, 220, 221, 222, 224 и 225;

- от ЗДС - по чл.77, 78, 104, 106 и 107;

- от КСО- по чл. 40 ал.4;

11. На **код 3170** се посочват осигурителните вноски във фондовете "Безработица", "Пенсии", "Трудова злополука и професионална болест", "Общо заболяване и майчинство", "Гарантирани вземания на работниците и служителите", "Учителски пенсионен фонд", разходите за задължително застраховане на работниците и служителите за риска "трудова злополука", здравноосигурителните вноски; вноските за: допълнително задължително пенсионно осигуряване, допълнително доброволно пенсионно осигуряване; допълнително доброволно осигуряване за безработица и/или професионална квалификация по КСО и допълнително доброволно здравно осигуряване по Закона за здравното осигуряване **за сметка на работодателя** върху всички начислени през годината средства за работна заплата и други възнаграждения на работещите по трудово или служебно правоотношение.

12. На **код 3180** се посочват социални разходи за: поевтиняване на храна, поддръжка на почивни бази, неуниформено облекло, транспорт, еднократни помощи изплатени на наетите за лекарства, раждане и други. За социалните разходи предоставени в натура се посочва стойността на стоките и услугите предоставяни от страна на работодателя на наетите по покупни цени, а за произведените в предприятието - по цени на производител.

13. На **код 3190** се посочва данъкът за сметка на работодателя по чл. 216 от ЗКПО, начислен върху сумите за социални разходи в натура по чл. 204 ал.2 от същия закон.

Част II. Работещи без трудово и служебно правоотношение с отчетната единица.

14. На **код 1400** се посочват лицата по договор за управление и контрол, които не са включени в код 1000, код 1500 и код 1600.

15. На **код 1500** се посочва броят на наетите лица по извънтрудово правоотношение (граждански договор). В начислените средства на код 1500 колона 3 се посочват всички суми като хонорари, лекторски и други подобни възнаграждения на наетите по извънтрудови правоотношения.

16. На **код 1530** се посочват данни за лицата, назначени по чл.111 от КТ.

17. На **код 1600** се посочва броят на работещите собственици, които участват пряко в дейността на фирмата. Тези, които са в трудово правоотношение с отчетната единица се посочват само на код 1000 и не следва да се посочват на код 1600. Не се посочват съдружниците, които само получават дивиденди за дялово участие.

Средният брой през годината на лицата, посочени на кодове 1400,1500,1530 и 1600 кол. 1 и 2, се изчислява чрез сумиране на техния брой за всеки месец и полученият сбор се раздели на 12.

18. На **код 3300** се посочват осигурителните вноски за сметка на работодателя на работещите без трудово и служебно правоотношение. Това са социалните и здравни осигуровки за хонорари, лекторски и др. подобни възнаграждения, за начислени суми по граждански договори, за начислени суми по договор за управление и контрол. Не трябва да се посочват социалните и здравни осигуровки на работещите собственици (посочени на код 1600) - тези суми са за сметка на самоосигуряващото се лице.

Част III. Работещи пенсионери.

19. На **код 1700** се посочват всички работещи пенсионери, независимо дали са в трудово или служебно правоотношение, по договор за управление и контрол, граждански договор с отчетната единица или са работещи собственици.

Забележки:

Използвани съкращения: **ЗДС** – Закон за държавния служител; **ЗКПО** – Закон за корпоративното подоходно облагане; **КСО** – Кодекс за социалното осигуряване; **КТ** – Кодекс на труда.

Отчетна единица: .....
 Гр. (с.) .....
 Община .....

ЕИК по БУЛСТАТ / ТР

СПРАВКА ЗА РАЗХОДИТЕ ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА ДЪЛГОТРАЙНИ МАТЕРИАЛНИ АКТИВИ ЗА 2009 ГОДИНА

(Хил. левове)

Показатели	Код на реда	Дълготрайни материали активи в процес на изграждане към 01.01.2009 г. (незавършено строителство)	Продадени дълготрайни материали активи в процес на изграждане през 2009 г.	Разходи за придобиване на ДМА през текущата година чрез строителство и закупуване		Придобити ДМА през текущата година чрез строителство и закупуване		Дълготрайни материални активи в процес на изграждане към 31.12.2009г. (незавършено строителство)
				общо	в т.ч. за употребявани ДМА	общо	в т.ч. увеличение или намаление от преценка	
а	6	1	2	3	4	5	6	7
Общо (4510+4520+4530+4540)	4500							
Земя	4510	x	x				x	
Сгради, строителни съоръжения и конструкции (4521+4522+4523)	4520							
Жилищни сгради	4521							
Нежилищни сгради	4522							
Строителни съоръжения и конструкции	4523							
Машини, производствено оборудване и апаратура (вкл. транспортни средства)	4530							
в т.ч. от внос	4531							
Други разходи	4540							
От ред 4500 - Разходи за ДМА с екологично предназначение	4501							

Раздел А. Въведени в действие нежилни сгради, строителни съоръжения и конструкции през 2009 г. /включени в стойността на придобитите ДМА кодове 4522 и 4523 от колона 5, намалени със стойността на употребяваните ДМА от колона 4/ (Хил. левове)

Наименование на обекта	Код на реда	Стойност на обекта
Нежилни сгради (4611+4612+4613)	4610	
Производствени сгради	4611	
Търговски сгради	4612	
Други видове нежилни сгради	4613	
Строителни съоръжения и конструкции (4621+4622+4623)	4620	
Транспортна инфраструктура	4621	
Тръбопроводи, електропроводи и далекосъобщителни линии	4622	
Други видове инженерно-строителни съоръжения	4623	

Дата:

Ръководител:

Съставител:

Лице за контакт:

(име, презиме, фамилия)

(име, презиме, фамилия)

(подпис)

(телефон)

УКАЗАНИЯ

Формулярът се попълва от всички инвеститори съставлящи баланс, които през 2009г. са придобили дълготрайни материални активи чрез действително извършени разходи за строителство и закупуване. **Дълготрайни материални активи /ДМА/, за които не са направени разходи от инвеститора, а са получени от дарения, не са обект на наблюдение с този формуляр.**

Формулярът съдържа информация за направените разходи за придобиване на ДМА и придобитите ДМА през отчетната година и стойността на дълготрайните материални активи в процес на изграждане в началото и в края на същата (незавършено строителство). Източник на информация по тези показатели са счетоводните записвания на предприятието.

В колона 1 се посочва стойността на дълготрайните материални активи в процес на изграждане към 01.01.2009 година (незавършено строителство).

В колона 2 се посочва стойността на извършените през 2009г. продажби на дълготрайни материални активи в процес на изграждане.

В колона 3 се посочват данни за всички фактически извършени през отчетната година разходи за придобиване на ДМА - чрез строителство по стопански начин и възлагане и чрез закупуване (записани направо по сметки от гр. 20 и 27), като в т.ч. в колона 4 се посочва стойността на закупените употребявани ДМА.

В колона 5 се посочват данни само за придобитите през отчетната година ДМА чрез строителство и въвеждане в действие с Акт образец 16 и чрез закупуване.

В колона 6 се посочва стойността на дълготрайните материални активи в процес на изграждане към 31.12.2009 година (незавършено строителство), (салдото по сметка 613).

В колона 7 се посочва увеличението или намалението (със знак“-“) от извършена преоценка на дълготрайните материални активи в процес на изграждане към 31.12.2009г. (незавършено строителство).

Данните по редове дават информация за структурата на разходите по видове ДМА.

На код 4531 „в т. ч. от внос“ - се посочва стойността на машините, производственото оборудване и апаратурата /вкл. транспортните средства/, които са закупени директно от чужбина и тези, закупени от специализирани търговски посредници-вносители в страната.

На код 4501 се посочва каква част от общите разходи за придобиване на ДМА са разходи за придобиване на ДМА с екологично предназначение. В тях не се включват разходите за съоръжения, инсталации и оборудване, предназначени за опазване чистотата на въздуха и намаляване на шума в работните помещения.

В раздел А “Въведени в действие нежилищни сгради, строителни съоръжения и конструкции през 2009г.” се посочват данни за стойността на въведените през отчетната година нежилищни сгради и строителни съоръжения чрез ново строителство, разширение и основен ремонт.

Нежилищни сгради – на код 4610 се посочва общата стойност на нежилищните сгради.

На код 4611 – **производствени сгради** се посочва стойността на сгради, предназначени за производството на промишлена продукция, в които се извършват производствени, монтажни и складови операции /заводи, производствени корпуси, промишлени цехове и работилници/, резервоари, силози и складове.

На код 4612 - **търговски сгради** се посочва стойността на сгради за търговия на едро и дребно, панаирни палати, зали за провеждане на търгове и изложбени зали, бензиностанции и др.

На код 4613 – **други видове нежилищни сгради** се посочва стойността на всички останали видове нежилищни сгради, непосочени по-горе – административни сгради; сгради за краткосрочно пребиваване (хотели и други сгради за краткосрочно пребиваване); сгради за обслужване на транспорта и съобщенията/гари, аерогари, телефонни централи, гаражи/; учебни сгради и сгради за научни изследвания; медицински (здравни) сгради, сгради за културни обществени забавления, музеи и библиотеки, спортни сгради и други нежилищни сгради/ селскостопански сгради, сгради с култово и религиозно предназначение, недвижими паметници на културата и други сгради, неklasифицирани другаде/.

Строителни съоръжения и конструкции - на код 4620 се посочва общата стойност на строителните съоръжения и конструкции.

На код 4621 – **транспортна инфраструктура** се посочва стойността на въведените в експлоатация пътни съоръжения, свързани с транспортната инфраструктура (пътища - пътна и улична мрежа, магистрални и градски релсови пътища, самолетни писти, мостове и тунели); хидротехнически съоръжения (пристанища и водни пътища, язовири, хидромелиоративни съоръжения за напоителни и отводнителни системи).

На код 4622 – **тръбопроводи, електропроводи и далекосъобщителни линии** се посочва стойността на магистрални тръбопроводи, електропроводи и далекосъобщителни линии (магистрални нефто- и газопроводи, магистрални водопроводи, магистрални далекосъобщителни линии, магистрални електропроводи); локални тръбопроводи и кабелни мрежи (локална газопроводна мрежа, локална водопроводна и топлофикационна мрежа, локална канализационна мрежа, локална електрическа и далекосъобщителна мрежа).

На код 4623 – **други видове инженерно-строителни съоръжения** се посочва стойността на всички останали строителни съоръжения, непосочени по-горе (съоръжения за спорт и развлечения, спортни терени и други строителни съоръжения, неklasифицирани другаде).

Отчетна единица: .....
 Гр. (с.) .....
 Община .....

ЕИК по БУЛСТАТ / ТР

СПРАВКА ЗА НАУЧНОИЗСЛЕДОВАТЕЛСКАТА И РАЗВОЙНА ДЕЙНОСТ (НИРД) ПРЕЗ 2009 ГОДИНА

Обслужвана икономическа дейност* .....

* Виж Приложение 1.

Раздел I. Разходи за НИРД по области на науката

Код на реда	Общо	Естествени науки	Технически науки	Медицински науки	Селскостопански науки	Обществени науки	Хуманитарни науки
6	1	2	3	4	5	6	7
100							
А. РАЗХОДИ ЗА НИРД - ОБЩО							
Текущи разходи за НИРД							
в т.ч. за персонал, зает с НИРД							
Разходи за придобиване на ДМА, предназначени за НИРД							
в т.ч. за машини и оборудване							
Б. Текущи разходи по видове изследвания (110)							
Разходи за фундаментални изследвания							
Разходи за приложни изследвания							
Разходи за експериментални разработки							

(Хил. левове)

Раздел II. Разходи за НИРД по източници на финансиране

Код на реда	Отчет
б	1
200	
РАЗХОДИ ЗА НИРД - ОБЩО	
Собствена стопанска дейност	
Бюджетни организации	
Предприятия	
Висши училища	
Фондации и асоциации	
Чужбина	

(Хил. левове)

Раздел III. Разходи за НИРД по социално-икономически цели

Код на реда	Общо
б	1
700	
РАЗХОДИ ЗА НИРД - ОБЩО	
Проучване и експлоатация на земната повърхност, водите и атмосферата	
Опазване на околната среда	
Граждански космически изследвания	
Развитие на транспорта, телекомуникациите и друга инфраструктура	
Производство, съхранение, разпределение и използване на енергията	
Усъвършенстване на промишленото производство и технологиите	
Развитие на здравеопазването	
Развитие на селското и горско стопанство и риболова	
Развитие на образованието	
Културни, развлекателни и религиозни дейности	
Изследване на политически и социални системи, структури и процеси	
Общо развитие на знанието: НИРД финансирана от публични университетски фондове	
Общо развитие на знанието: НИРД финансирана от други източници	
Отбрана	

(Хил. левове)

Раздел VI. Персонал, зает с НИРД, по възрастови групи

	Код на реда	Общо		под 25 г.		25 - 34 г.		35 - 44 г.		45 - 54 г.		55 - 64 г.		65 и повече г.	
		общо	в т.ч. жени	общо	в т.ч. жени	общо	в т.ч. жени	общо	в т.ч. жени	общо	в т.ч. жени	общо	в т.ч. жени	общо	в т.ч. жени
а	6														
ПЕРСОНАЛ, ЗАЕТ С НИРД - ОБЩО	500														
в т.ч.: изследователи	510														

(Брой)

Раздел VII. Персонал, зает с НИРД, по гражданска принадлежност

	Код на реда	Гражданство:																	
		Общо		българско		на държава членка на ЕС		на друга европейска държава		на държава от Северна Америка		на държава от Централ-на и Южна Америка		на държава от Африка		на други държави			
		общо	в т.ч. жени	общо	в т.ч. жени	общо	в т.ч. жени	общо	в т.ч. жени	общо	в т.ч. жени	общо	в т.ч. жени	общо	в т.ч. жени	общо	в т.ч. жени		
а	6	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
ПЕРСОНАЛ, ЗАЕТ С НИРД - ОБЩО	600																		
в т.ч.: изследователи	610																		

(Брой)

Дата: _____

Ръководител: _____

Съставител: _____

Лице за контакт: _____

(име, презиме, фамилия) (подпис) (име, презиме, фамилия) (телефон)

УКАЗАНИЯ

Формулярът е приложение към годишния счетоводен отчет и се попълва от всички предприятия, фирми, научни институти и организации, Българската академия на науките, Селскостопанската академия, висшите училища, университетските болници и други организации на самостоятелен баланс, които независимо от вида на основната си дейност през 2009 г. са извършвали научноизследователска и развойна дейност (НИРД) - т.е. ако поне едно лице от персонала през цялата година е било заето с НИРД.

В адресната част на формуляра се записва наименованието на отчетната единица, нейното местонамиране и идентификационният ѝ код по БУЛСТАТ. В карето "Обслужвана икономическа дейност" всяка отчетна единица попълва наименованието и кода на отрасловия раздел, за който е предназначена преобладаващата част от НИРД, съгласно Класификацията на икономическите дейности - КИД - 2008 (Приложение 1). Предназначението на отчета е осигуряване на международно съпоставима информация за характеризирани на ресурсите (разходи и персонал) за научноизследователската и развойна дейност в България. Моля, при попълване на данните да се съобразите с дадената по-долу дефиниция за НИРД и с обхвата на показателите.

Научноизследователската и развойна дейност включва всяка **творческа работа**, която се провежда **систематично** с цел да се увеличи обемът на знанията, включително познанието за човека, културата и обществото, както и използването на този обем от знания за нови приложения.

Основният критерий, който служи да се отграничи научноизследователската и развойна дейност от широката гама подобни дейности, основно ващи се на науката и технологиите, е наличието, в рамките на НИРД, на **значителен елемент на новост** и на отстраняване на научната и/или техническата неопределеност.

Когато не са пряко свързани с научноизследователски проект, следните дейности не трябва да се включват в данните за НИРД: дейностите, свързани с научно-техническата информация, с патенти и лицензи, консултантските услуги, събирането на данни и проучвания от общ характер, маркетинговите проучвания, дейностите по стандартизация и техническо изпитване, проектантската дейност и минно-геоложките проучвания, преподавателската дейност във висшите училища, рутинната дейност по разработване на софтуер.

Раздел I. Разходи за НИРД по области на науката

А. На код 100 "Разходи за НИРД - общо" се посочва **общата сума** на текущите разходи за НИРД и на разходите за придобиване на дълготрайни материални активи, предназначени за НИРД, независимо от източника на финансиране.

На **код 110** "Текущи разходи за НИРД" се посочват данни за разходите за материали, за външни услуги, за персонал и другите разходи за дейността. **Не се включват** разходите за амортизация.

На **код 111** "Разходи за персонала, **зает с НИРД**" се посочват разходите за заплати и други възнаграждения на наетите по трудов договор и на работещите собственици, както и изплатените хонорари и суми по граждански договори (независимо дали те са сключени с външни лица, или с лица, работещи в същото предприятие) за осъществена НИРД. Включват се също и разходите за сметка на работодателя за социални и здравни осигуровки и обезщетения по Кодекса на труда. В данните по този код **не се включват** възнагражденията на помощния (обслужващ) персонал и охраната, които обаче са включени в текущите разходи за НИРД на **код 110**.

На **код 120** се посочват данни за направените разходи за придобиване на дълготрайни материални активи, **предназначени за НИРД**. Включват се разходите за закупуване на земя, за строеж и покупка на сгради, за основен ремонт, както и разходите за придобиване на машини и оборудване, които се посочват и отделно на **код 121**.

Б. Текущите разходи за НИРД, посочени на **код 110** следва да се разпределят (може и приблизително по Ваша преценка) според вида на научните изследвания (разработки), за които са направени:

- Разходи за фундаментални изследвания (**код 130**) - посочват се разходите за експериментални или теоретични изследвания, имащи за цел главно придобиването на нови знания за същността на явленията и наблюдаваните факти, без да се има предвид тяхното конкретно приложение или използване. Резултатите от фундаменталните изследвания обикновено не се комерсиализират, а са предмет на публикации в научни списания или на обмен между заинтересовани лица и организации.

- Разходи за приложни изследвания (**код 140**) - посочват се разходите за оригинални изследвания, извършвани с цел придобиване на нови знания, които обаче са насочени главно към постигане на определени практически цели и задачи. Резултатите от приложните изследвания обикновено се отнасят за един-единствен продукт или за ограничен брой продукти, операции, методи или системи.

- Разходи за експериментални разработки (**код 150**) - посочват се разходите за системни разработки, базирани върху наличните знания, получени от научните изследвания и/или от практическия опит. Целта на експерименталните разработки е да се произведат нови материали, продукти и устройства; да се внедрят нови методи, системи и услуги или значително да се усъвършенстват вече съществуващите.

В зависимост от насочеността на научните изследвания (разработки), разходите за НИРД се разпределят по **области на науката**, които обхващат съответните групи специалности:

- Естествени науки - математика, механика, геофизика, астрономия и астрофизика, химия, биология, геология, география.

- Технически науки - машиностроене и машинознание, авиационна и космична техника, корабостроене, електротехника, метрология и уредостроене, енергетика, комуникационна техника, добив и първична преработка на полезни изкопаеми, металургия, химична технология, технология на продоволствените продукти, технология на продукти за широко потребление, технологии в горското стопанство, добив на дървесина, целулозно-хартиена и дървообработваща промишленост, транспорт, строителство, геодезия, архитектура и градоустройство, механизация и електрификация на селското стопанство, други технически науки, електроника и електронна техника, автоматика, изчислителна техника и системи за управление, екология и опазване на околната среда.

- Медицински науки - медицина, фармация, стоматология.

- Селскостопански науки - агрономия, животновъдство, ветеринарна медицина, горско стопанство.

- Обществени науки - икономика, организация и управление, право, психология, педагогика, научна информация, социология и политически науки, военни науки.

- Хуманитарни науки - философия, история, филология, култура и изкуство.

Раздел II. Разходи за НИРД по източници на финансиране

На **код 200** се посочва общата сума на текущите разходи за НИРД и на разходите за придобиване на дълготрайни материални активи, предназначени за НИРД. Данните, посочени на този код, трябва да бъдат еднакви с данните на **код 100, колона 1 в Раздел I**.

Тези разходи се разпределят според източника на финансиране както следва:

- Собствена стопанска дейност (**код 210**) - средствата от собствена дейност, изразходвани за НИРД.
- Бюджетни организации (**код 220**) - средствата, получени от академии, научни институти и други организации (без висшите училища), чиято цялостна дейност се финансира основно от държавния бюджет.
- Предприятия (**код 230**) - средствата, получени от държавни и частни предприятия, чиято цялостна дейност се финансира основно от продажба на стоки и услуги.
- Висши училища (**код 240**) - средствата, получени от държавни и частни висши училища и университетски болници.
- Фондации и асоциации (**код 250**) - средствата, получени от български нетърговски организации.
- Чужбина (**код 260**) - средствата, получени от чуждестранни предприятия, университети, правителства, нетърговски организации и международни организации.

Раздел III. Разходи за НИРД по социално-икономически цели

На **код 700 колона 1** се посочва общата сума на текущите разходи за НИРД и на разходите за придобиване на дълготрайни материални активи, предназначени за НИРД. Данните, посочени на този код, трябва да бъдат еднакви с данните на **код 100, колона 1 в Раздел I** и на **код 200, колона 1 в Раздел II**.

Разпределението на разходите за НИРД по социално-икономически цели се извършва според крайната цел, за която е предназначена НИРД, както следва:

Проучване и експлоатация на земната повърхност, водите и атмосферата (**код 701**) - разходите за НИРД, свързана с: проучване на земната повърхност, залежите на полезни изкопаеми (минерали, нефт, природен газ), моретата, океаните, атмосферата; климатичните и метеорологични изследвания и хидрологията.

Опазване на околната среда (**код 702**) - разходите за НИРД, свързана с: осъществяване на контрол над замърсяването, идентифициране на източниците и причините за замърсяване, неговото разпространение и влияние върху хората, флората, фауната, микроорганизмите и биосферата; създаване на устройства за следене и измерване на всички видове замърсявания; превенция и премахване на замърсяването.

Граждански космически изследвания (**код 703**) - разходите за НИРД, свързана с разработки и приложни изследователски програми за проучване на космоса, включително дейността на космически лаборатории. Не се включват разходите за НИРД за космически изследвания с отбранителна цел, които следва да се посочат на код 714 "Отбрана".

Развитие на транспорта, телекомуникациите и друга инфраструктура (**код 704**) - разходите за НИРД, свързана с развитие на: транспортната, телекомуникационната и водоснабдителна системи; строителството на сгради и други строителни съоръжения.

Производство и разпределение на енергията (**код 705**) - разходите за НИРД, свързана с: производството, съхранението, разпределението и рационалното използване на всички видове енергия; повишаване ефективността на енергийното производство и разпределение.

Усъвършенстване на промишленото производство и технологиите (**код 706**) - разходите за НИРД, свързана с: усъвършенстване и повишаване на икономическата ефективност и конкурентноспособността на промишленото производство.

Развитие на здравеопазването (**код 707**) - разходите за НИРД, свързана с: опазване, подобряване и възстановяване на здравословното състояние на хората; социални грижи за деца, възрастни и други специални категории хора с увреждания или с хронични заболявания.

Развитие на селското и горско стопанство и риболова (**код 708**) - разходите за НИРД, свързана с подпомагане развитието на: селското, горското стопанство, риболова, производството на хранителни продукти; контрола над използването на химически изкуствени торове; ветеринарната медицина.

Развитие на образованието (**код 709**) - разходите за НИРД, свързана с всички степени на образователната подготовка и с всички форми на обучение.

Културни, развлекателни и религиозни дейности (**код 710**) - разходите за НИРД, свързана с проучване на влиянието, което оказват върху обществения живот такива социални явления като културни, развлекателни, спортни и религиозни дейности.

Изследване на политически и социални системи, структури и процеси (**код 711**) - разходите за НИРД, свързана с: изследване на политически структури на обществото; на социални процеси, изменения и конфликти; развитие на системи за социална сигурност и социално подпомагане; социални аспекти на организацията на работа.

Общо развитие на знанието: НИРД финансирана от публични университетски фондове (**код 712**) - разходите за НИРД (финансирана от публични университетски фондове) в областта на естествените, техническите, медицинските, селскостопанските, обществените и хуманитарните науки.

Общо развитие на знанието: НИРД финансирана от други източници (**код 713**) - разходите за НИРД (финансирана от други източници, различни от публичните университетски фондове) в областта на естествените, техническите, медицинските, селскостопанските, обществените и хуманитарните науки.

Отбрана (**код 714**) - разходите за НИРД, осъществявана за военни цели. Не се включват разходите на Министерство на отбраната за граждански изследвания, които трябва да се отнесат към някоя от останалите социално-икономически цели.

Персоналът, зает с НИРД, обхваща три основни категории:

Изследователи (код 310, код 410, код 510, код 610). Изследователи са професионалните специалисти, **пряко** ангажирани в извършването на научноизследователска и развойна дейност, т.е. които работят по формулирането и създаването на нови знания, продукти, процеси, методи и системи, както и по ръководенето на съответните теми (проекти). Към тази категория се отнасят и редовните докторанти, тъй като изготвянето на дисертационен труд отговаря на дефиницията за НИРД.

Категорията **"технически персонал" (код 320 и код 420)** включва лицата, притежаващи необходимите знания и опит в една или няколко области на науката и изпълняващи научни и технически задачи, прилагайки оперативни принципи и методи под ръководството и контрола на изследователите. Те работят в един екип с изследователите и изпълняват, в общия случай, следните функции в хода на научноизследова-

телската и развойна дейност:

- подготовка на библиографски справки и подбор на информационни материали;
- изготвяне на компютърни програми за обработка на данни;
- подготовка и провеждане на опити, технически изпитвания и анализи;
- извършване на измервания, изчисления, подготовка на схеми и графики;
- провеждане на статистически изследвания и интервюта.

Категорията "**помощен персонал**" (**код 330 и код 430**) включва квалифицирани и неквалифицирани работници, счетоводители, специалисти по ТРЗ, личен състав, канцеларски и секретарски персонал, който участва в изпълнението на научноизследователски проекти или е непосредствено свързан с тях. Тук се включват и лицата, работещи в екипите по теми, като координатори, помощници, извършващи дейности, не изискващи квалификация, но пряко обслужващи НИРД. Към помощния персонал не се включват лица, непряко свързани с НИРД като охрана, портиери, работници в столовете, счетоводители и други, необслужващи НИРД.

За всяка от трите категории персонал, зает с НИРД, следва да се посочат на отделни редове:

- **пълно заетите (над 90%)** - за пълно зети се считат лицата, ангажирани с НИРД над 90% от годишния фонд работно време;
- **основно заетите (от 50 до 90%)** - включват се лицата, извършвали НИРД през по-голямата част от работното време през годината, например работилите само 9 месеца на пълно работно време (тяхната заетост с НИРД е 75%) или работилите цяла година на половин работен ден, чиято заетост е 50%.

В Раздел IV. Персонал, зает с НИРД, по области на науката разпределението по науки става според научната област, в която работят лицата, а тя може и да не съвпада с тази от дипломата им за завършено образование.

В Раздел V. Персонал, зает с НИРД, по степен на образование заетите лица се разпределят според образователната степен, която притежават. Лицата, с научна степен "доктор на науките" и "доктор", независимо че имат и образователна степен "магистър", се посочват само в колона 5, а жените от тях - в колона 6.

В Раздел VI. Персонал, зает с НИРД, по възрастови групи се посочва броя на заетите с НИРД (общо и в това число изследователите) според навършената възраст в години към 31.12.2009 година.

В Раздел VII. Персонал, зает с НИРД, по гражданска принадлежност заетите лица (общо и в това число изследователите) се разпределят според гражданството, което притежават. Български гражданин, който е и гражданин на друга държава, се смята само за български гражданин.

В колони 5 и 6 на Раздел VII се посочва персонала, зает с НИРД, с гражданска принадлежност към някоя от следните държави членки на Европейския съюз: Австрия, Белгия, Великобритания, Германия, Гърция, Дания, Естония, Ирландия, Испания, Италия, Кипър, Латвия, Литва, Люксембург, Малта, Нидерландия, Полша, Португалия, Румъния, Словакия, Словения, Унгария, Финландия, Франция, Чехия и Швеция.

Приложение 1

КЛАСИФИКАЦИЯ НА ИКОНОМИЧЕСКИТЕ ДЕЙНОСТИ - 2008

Код по КИД - 2008	НАИМЕНОВАНИЕ
01	Растениевъдство, животновъдство и лов; спомагателни дейности
02	Горско стопанство
03	Рибно стопанство
05	Добив на въглища
06	Добив на нефт и природен газ
07	Добив на метални руди
08	Добив на неметални материали и суровини
09	Спомагателни дейности в добива
10	Производство на хранителни продукти
11	Производство на напитки
12	Производство на тютюневи изделия
13	Производство на текстил и изделия от текстил, без облекло
14	Производство на облекло
15	Обработка на кожи; производство на обувки и други изделия от обработени кожи без косъм
16	Производство на дървен материал и изделия от дървен материал и корк, без мебели; производство на изделия от слама и материали за плетене
17	Производство на хартия, картон и изделия от хартия и картон
18	Печатна дейност и възпроизвеждане на записани носители
19	Производство на кокс и рафинирани нефтопродукти
20	Производство на химични продукти
21	Производство на лекарствени вещества и продукти
22	Производство на изделия от каучук и пластмаси
23	Производство на изделия от други неметални минерални суровини
24	Производство на основни метали
25	Производство на метални изделия, без машини и оборудване
26	Производство на компютърна и комуникационна техника, електронни и оптични продукти
27	Производство на електрически съоръжения
28	Производство на машини и оборудване, с общо и специално предназначение
29	Производство на автомобили, ремаркета и полуремаркета
30	Производство на превозни средства, без автомобили
31	Производство на мебели
32	Производство неклассифицирано другаде
33	Ремонт и инсталиране на машини и оборудване
35	Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива
36	Събиране, пречистване и доставяне на води
37	Събиране, отвеждане и пречистване на отпадъчни води
38	Събиране и обезвреждане на отпадъци; рециклиране на материали"
39	Възстановяване и други услуги по управление на отпадъци
41	Строителство на сгради
42	Строителство на съоръжения
43	Специализирани строителни дейности
45	Търговия на едро и дребно с автомобили и мотоциклети, техническо обслужване и ремонт
46	Търговия на едро, без търговия с автомобили и мотоциклети
47	Търговия на дребно, без търговията с автомобили и мотоциклети
49	Сухопътен транспорт

50	Воден транспорт
51	Въздушен транспорт
52	Складиране на товари и спомагателни дейности в транспорта
53	Пощенски и куриерски дейности
55	Хотелиерство
56	Ресторантьорство
58	Издателска дейност
59	Производство на филми и телевизионни предавания, звукозаписване и издаване на музика
60	Радио- и телевизионна дейност
61	Далекосъобщения
62	Дейности в областта на информационните технологии
63	Информационни услуги
64	Предоставяне на финансови услуги, без застраховане и допълнително пенсионно осигуряване
65	Застраховане, презастраховане и допълнително пенсионно осигуряване
66	Спомагателни дейности във финансовите услуги и застраховането
68	Операции с недвижими имоти
69	Юридически и счетоводни дейности
70	Дейност на централни офиси; консултантски дейности в областта на управлението
71	Архитектурни и инженерни дейности; технически изпитвания и анализи
72	Научноизследователска и развойна дейност
73	Рекламна дейност и проучване на пазари
74	Други професионални дейности
75	Ветеринарномедицинска дейност
77	Даване под наем и оперативен лизинг
78	Дейности по наемане и предоставяне на работна сила
79	Туристическа агентска и операторска дейност; други дейности, свързани с пътувания и резервации
80	Дейности по охрана и разследване
81	Дейности по обслужване на сгради и озеленяване
82	Административни офис дейности и друго спомагателно обслужване на стопанската дейност
84	Държавно управление
85	Образование
86	Хуманно здравеопазване
87	Медико-социални грижи с настаняване
88	Социална работа без настаняване
90	Артистична и творческа дейност
91	Други дейности в областта на културата
92	Организиране на хазартни игри
93	Спортни и други дейности, свързани с развлечения и отпих
94	Дейности на организации с нестопанска цел
95	Ремонт на компютърна техника, на лични и домакински вещи
96	Други персонални услуги
97	Дейности на домакинства като работодатели на домашен персонал
98	Недиференцирани дейности на домакинства по производство на стоки и услуги за собствено потребление
99	Дейности на екстериториални организации и служби